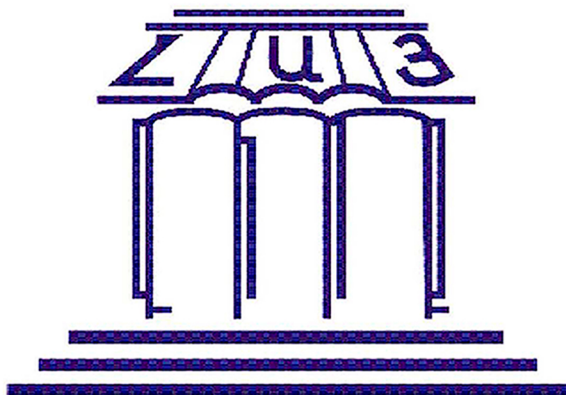

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

6612

8 JUL 1953

ՄԱՏԵՆԱՇԱՐ «ՄԱՍԻՍ», ԹԻԻ 38

ՄԷԿ ԱՂԶԿԱՆ ԵՐԿՈՒ ՓԵՍԱՅ...

ԽԻՍՏ ԾԻՇԱՂԱՇԱՐԺ ԶԱԻԵՇՏ ՄԷԿ ԱՐԱՐ

Թարգմանեց եւ բարեփոխեց՝
ԵՂ. ԶԱՓՐԱՍՏ

PRINTED IN BULGARIA

1939

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ «ՄԱՍԻՍ»

ՍՈՅԻՍ.

84

Մ-56

28 JUN 2013

6612

6 AUG 2010

19 NOV 2010

ԳՈՐԾՈՂ ԱՆՁԵՐ

ԳԱՆԱՀԱՐ	Նախկին զինուորական	50 տարեկան
ՇԱՐԼ ՆՈՒՐԻՍՈՆ	Նորմանացի հարուստ	27 "
ԺՈԶԵՖ	Նուրիսոնի ծառան	25 "
ԱՆԺԷԼԻԲ	Գանաւարի աղջիկը	22 "

ՄԵԿ ԱՂԶԿԱՆ ԵՐԿՈՒ ՓԵՍԱՅ...

ԽԻՍՏ ԾԻԾԱՂԱՀԱՐԺ ԶԱԻԵՇՏ ՄԵԿ ԱՐԱՐ

Բեմը կը ներկայացնէ ճաշասրահ մը Գանաւարի տան մէջ: Խորքը մուսֆի դուռ: Զախ կողմը՝ ապակեդուռ մը Անժելի-
ֆի սենեակը առաջնորդող: Աջ կողմը՝ պատուհան մը, ո-
րուն առջեւ դրուած է հռոտանի սանդուխ մը: Խորքը՝ ձա-
խակողմը՝ պիւֆէ մը: Բեմին մէջքեղը դրուած է կլոր ճաշ-
սեղան մը: Պիւֆէին վրայ կլոր ծամացոյց մը: Եռոտանի սան-
դուխին վրայ լաքի կտորներ:

Ա. ՏԵՍԻԼ

ՆՈՒՐԻՍՈՆ և ԳԱՆԱՀԱՐ

Գանաւար. — (Նստած է մէջքեղի սեղանի կողքին, քերք
կը կարգայ բարձրաձայն: Նուրիսոն հագած է սպասաւորի
զգեստ եւ զբաղած է Գանաւարի վերարկուն խոզանակելով:
Գանաւար կը կարգայ բարձրաձայն) «Նշանաւոր նորմանա-
ցի միլիտանտները՝ պ. Շարլ Նուրիսոն...»

Նուրիսոն. — (Յանկարծ) Հրամայեցէ՛ք, պարոն:

Գանաւար. — (Յանդիմանելով) Դուք յիմա՞ր ես ի՞նչ է,
քեզի բան մը հարցնող եղա՞մ:

Նուրիսոն. — Կը ներքէք, շուտաւեցայ, Շարլ Նուրիսոն
ըսէք, ես ալ կարծեցի թէ...

2976-2010

Գանաւար.— Քեզի ի՞նչ, թերթին մէջ գրուած անուն մըն է ատիկա, ինչո՞վ կը հետաքրքրէ քեզի:

Նուրիսոն.— Ոչինչով, ոչինչով, կը ներէք:

Գանաւար.— Ուրեմն լռէ՛ և գործիդ նայէ՛:

Նուրիսոն.— Շատ լաւ, պարոն:

Գանաւար.— Տխմա՛ր: (Մեկուսի) Այս ծառան երթալով խելքը փախցնել սկսած է: Ինչ որ է, կարդանք: (Շարլ Նուրիսոն, որ երեք շաբաթ է ի վեր եկած էր Փարիզը այցելելու, երկու շաբաթ է ի վեր իր բնակավայրէն աներեւոյթ եղած է: Հակառակ ոստիկանութեան ցոյց տուած եռանդին, կարելի չէ եղած իր հետքը գտնել):

Նուրիսոն.— (Մեկուսի) Հարկաւ, ո՞վ պիտի գիտնայ իմ հոս ըլլալս:

Գանաւար.— «Նաւալար մը, երէկ առաւօտ լուր կու տայ ոստիկանութեան, թէ ինքը մարդու մը դիակը տեսած է Սէն գետին վրայ: Բժշկական քննութիւնը կը հաստատէ թէ՛ դիակը 8 օր մնացած է ջուրին մէջ և դժուար թէ կարելի ըլլայ ստուգել անոր ո՞վ ըլլալը: Դատական մարմինը քննութեան ձեռնարկած ըլլալով, հրաւիրած է Նուրիսոնի երկու ծառաները՝ անոնց կարծիքը իմանալու համար: Դժբախտ Նուրիսոնի ծառաներէն Ալպէրը չէ կրցած ստոյգ բան մը ըսել, բայց երկրորդ ծառան՝ Ժոզէֆը պնդած է, թէ իր տիրոջ դիակն է ատիկա: Մեզի համար զարմանալին այն է, թէ Շարլ Նուրիսոնի նման կրթուած, ազնուական միլիոնատէր մը ի՞նչ պատճառ կրնար ունենալ անձնասպանութեան դիմելու:

Նուրիսոն.— (Մեկուսի) Ա՛խ, սէ՛ր, սէ՛ր, ի՞նչ փորձանքներ կը բերես մարդուն գլխուն: (Բարձր) Մեղք է եղեր, խեղճ մարդ, չիտակը շատ ցաւեցայ այդ հարդուն վրայ:

Գանաւար.— (Բարկանալով) Քեզի ի՞նչ, յիմարի գլուխ:

Նուրիսոն.— Ի՞նչ, ի՞նչ, յիմարի գլուխ ըսիք:

Գանաւար.— Այո՛, յիմարի գլուխ ըսի: Եթէ յիմարի գլուխ չըլլայիր, մինչև հիմա քեզի ըսածներս միտքդ կը պահէիր և չնորհքով ծառայ մը կ'ըլլայիր: Քանի՛ անգամ ըսեր եմ քեզի, «թերթ կարդացած ատենս իրաւունք չունիս

մօիկ ընէիլ, դուն ի՞նչ կը հասկնաս քաղաքական գործերէ...

Նուրիսոն.— Բայց և այնպէս...

Գանաւար.— Լռէ՛, ես ատանկ շատախօս ծառաներէն չեմ ախորժիր, դուն գնա գործիդ: (Մեկուսի) Այս խմբագիր ըսուած արարածներն ալ զարմանալի մարդիկ են, կիսատ պոռտ լուրեր կու տան, որոնցմէ իրենք ալ բան մը չեն հասկնար, կարդացողներն ալ: Ահա, ներկայ հարցը չափազանց հետաքրքրեց զիս: Սա միլիոնատէր մարդը ինչո՞ւ գացեր գետը նետուեր է: Պէտք է անպայման հասկնամ: (Նուրիսոնին) Հա՛, ինձի նայէ՛, Ժոզէֆ, քանի որ իմ հրամաններս ոտնակոխելով, կարդացածս մօիկ ըրիր, հիմա պարտաւոր ես բացատրութիւն տալու, թէ ինչո՞ւ այդ Շարլ Նուրիսոնը գացեր Սէն գետը նետուեր է:

Նուրիսոն.— Ո՞վ գիտէ, գուցէ լողալու համար:

Գանաւար.— Ծօ անմիտ կենդանի, չե՞ս գիտեր որ Սէն գետին մէջ լողալը արգելուած է:

Նուրիսոն.— Բայց, սիրելի պարոն, ո՞ւրկէ կրնամ գիտնալ պատճառը:

Գանաւար.— Չըլլար, չըլլար, պէտք է որ գիտնաս և զիս փրկես այս մտահոգութենէն:

Նուրիսոն.— (Մեկուսի) Տէ՛ր Աստուած, ի՞նչպէս կրնամ ըսել այս անմիտ ծերուկին, թէ այդ մարդը դիմացդ է և երբեք չէ մտածած ինքզինքը Սէն գետը նետելու մասին:

Գանաւար.— Դեռ պիտի սպասցնե՞ս, ապո՛ւշ մարդ, շուտ ըրէ, ըսէ տեսնեմ, ինչո՞ւ այդ մարդը անձնասպան է եղած Սէն գետը նետուելով... Ի՞նչ ապուշի պէս կեցեր ես դիմացս, չխօսե՞ս... Պապանձեցար հա՞... Հիմա տեսա՞ր թէ ի՞նչ դժուար բան է եղեր քաղաքական հարցերու մէջ քիթ խօթելը: Հարկաւ, քաղաքական խնդիրները ըմբռնելու համար մարդ պէտք է բնածին յատկութիւն ունենայ: Աստուք քեզի պէս ապուշներուն գործերը չեն... Ինչ որ է, այս անգամ կը ներեմ քու այդ յանդգնութիւնդ, բայց ուրիշ անգամ չըլլայ որ քիթդ այդ տեսակ գործերու մէջ խօթես... Շո՛ւտ, գլխարկս, գաւազանս և վերադիմուս (Նու-

դիտոն կ'երթայ բերելու): Իրաւ սր մեծ մտատանջութիւն պատճառեց ինծի այդ յիմար մեծահարուստ ազնուականը... Ի՞նչ պատճառ ունէր ինքզինքը Սէն գետը նետելու: Ո՛չ, ո՛չ, պէտք է անպայման հասկնամ: (Նուրիսոն կը մտնէ Գանաւարի ուղածները բերելով: Պանաւար վերադառնալով հագնելով) Ես դուրս պիտի ելլեմ, թերթս վերցուր եւ պահէ. բուսաբանութեան եւ կենդանաբանութեան մասին գեղեցիկ յօդուածներ կան, պիտի կարդամ, հասկցա՞ր:

Նուրիսոն.— Այո՛, պարոն, բուսաբանութիւն եւ կենդանաբանութիւն:

Գանաւար.— Հա՛, աղէկ միտքս ինկաւ, մինչեւ վերադառնալս պարապ մի՛ կենար, ճաշսրահը լաւ մը կ'աւելս, յետոյ պատուհանները կը սրբես, վերջն ալ կօշկկներս կը մաքրես, հասկցա՞ր, զո՞ւմ գլուխ:

Նուրիսոն.— Ի՞նչպէս, դժուար գլուխ, պարոն:

Գանաւար.— (Մեկուսի) Զարմանալի է, արդեօք այդ ազնուականը ի՞նչ պատճառ ունէր Սէն գետը նետելու: (Կ'ելլէ):

Բ. ՏԵՍԻԼ

ՆՈՒՐԻՍՈՆ (Առանձին)

Նուրիսոն.— Է՛, ա՛լ չի քաշուիր ասիկա: Աղջկան մը սիրոյն գեղեցիկ դղեակդ ձգէ, ուր տասը ծառաներ ամէն վայրկեան հրամանիդ կը սպասեն, եկուր հոս ու դուն ու վայրկեան հրամանիդ կը սպասեն, եկուր հոս ու դուն ու... Ինչի՞նք ծառայ դարձիր եւ յանդիմանութիւններ լսէ: Ա՛խ, բիշին ծառայ դարձիր եւ յանդիմանութիւններ լսէ: Ա՛խ, Բիշին, Անժէլիք, ի՞նչ վորձանքներ բերիր գլխուս... Ինչի՞նք ա՛խ, հոս բերիր, ծառայ չինեցիր: Սէն գետը նետելու... Ա՛խ, սէ՛ր, սէ՛ր, դուն երբեմն մարդը կը խելօքցես, երբեմն ալ կը խենթեցես... հիմա ես ալ չեմ գիտեր թէ սիրոյ երեսէն խելօքցա՞ծ թէ խենթեցա՞ծ դասակարգին կը պատկանիմ: Գիշեր մը թատրոն դաջած էի: Մէկ ալ քովիս օթնակին դուռը բացուեցաւ եւ գեղեցիկ, հրեշտակային օրիորդ մը, ժպիտը դէմքին՝ ներս մտաւ... Այդ ժպիտը տեսածիս

պէս, խելքս գլխէս գնաց: Ալ ոչ հանգիստ ունէի, ոչ դադար: Ըրի չըրի, հասկցայ թէ պարոն Գանաւարի աղջիկը՝ օրիորդ Անժէլիքն է եղեր: Իսկոյն հօրը նամակ մը գրելով, աղջկանը ձեռքը խնդրեցի: Ի՞նչ պատասխան կ'ուզէք որ ստանամ: Կոպիտ կերպով գրուած մերժողական մը: Յաջորդաբար 4-5 նամակ ես կը գրեմ եւ նոյն մերժողական պատասխանները կը ստանամ: Վերջապէս, գիշեր մը, երբ տան բոլոր ծառաները քնացած էին, ծառաներէս մէկուն՝ Ժողէֆին զգեստները հագնելով, դուրս կը նետուիմ տունէն եւ իբրեւ ծառայ հոս կը մտնեմ, Անժէլիքը մօտէն տեսնելու եւ սիրտս անոր բանալու նպատակով: Թերթերը իրար անցան, Սէն գետը նետելին ու խելօքցին զիս: Հիմա եթէ թերթերուն հաւատանք, մեռած մարդ մըն եմ ես: Աստուած իմ, ի՞նչպէս պիտի ելլեմ այս գործին մէջէն: Չէ՛, չէ՛, ուրիշ միջոց չկայ, եթէ Անժէլիքին հանդիպիմ, առանց այլեւայլի սիրտս պիտի բանամ իրեն: Ալ չեմ կրնար այսպէս շարունակել, մանաւանդ չեմ կրնար այլեւս հանդուրժել այդ պառաւ մարդուն, որ շարունակ «ապուշ», «տխմար», «անմիտ» գեղեցիկ անականներով կ'որակէ զիս:

Գ. ՏԵՍԻԼ

ՆՈՒՐԻՍՈՆ, ԱՆԺԵԼԻԿ

Անժէլիք.— (Ներսէն) Ժողէֆ...—

Նուրիսոն.— Անժէլիքին ձայնն է... ա՛խ, ձայնդ սիրեմ, իմ անգին սոխակս... Ինքն է, չյուզուէնք եւ խելքերնիս գլուխնիս հաւաքենք:

Անժէլիք.— (Բարկացած մտնելով) Դուն հոս ի՞նչ գործ ունիս: Ի՞նչ, ինչո՞ւ գործերուդ չես նայիր: Շիտակը քեզի պէս ծոյլ ու անպիտան ծառայի չէի հանդիպած:

Նուրիսոն.— Այդ անականները ինծի՞ համար են, օրիորդ:

Անժէլիք.— Ո՛չ, անկիւնի դեղագործին համար...

Նուրիսոն.— Արդեօք դեղագործը ձեզի օնէն ներդուրէն պատճառեց:

Անժեկիւի.— Դուք ապուշ ես:

Նուրիսոն.— Առ այժմ ո՛չ, բայց կարծեմ թէ կամաց կամաց...

Անժեկիւի.— Այո՛, կը տեսնեմ որ կամաց կամաց սկսած ես բոլորովին ապուշնալ: Տաք ջուր ուզած էի, ո՛ւր է: Երէկ պատուիրեք էի որ ձգախեծ մը առնես, առի՞ր:

Նուրիսոն.— (Սեկուսի) Ձգախեծ, տաք ջուր, Տէր ողորմեա, Տէր Աստուած...

Անժեկիւի.— Ինչո՞ւ ապուշ ապուշ կեցեր ես, չպատասխանե՞ս...

Նուրիսոն.— (Բոլորովին Եփորած) Պիտի... պիտի... պիտի պատասխանեմ...

Անժեկիւի.— (Հեզգեղով) Պիտի... պիտի... պիտի... տխմար...

Նուրիսոն.— Շնորհակալ եմ... Բայց... օրիորդ Անժեկիւի, շատ կը խնդրեմ, որ ատանկ պզտիկ բաներու համար չյանդիմանէք զիս: Ես ձեզի համար կեանքս անդամ զոհելու պատրաստ եմ, բայց շատ կը խնդրեմ, տաք ջուր բերելու կամ ձգախեծ գնելու պէս սովորական ծառայութիւններ ընել մի՛ տաք ինծի: Եթէ հրամայէք, կամ Սէն գետը և կամ Թրամվայի մը տակ նստեմ ինքզինքս, կամ միջնադարեան ասպետի մը նման, կոխ մղեմ ձեր սիրոյն համար ու նահատակուիմ:

Անժեկիւի.— (Միծաղելով) Հա՛հ հա՛հ հա՛հ, իրաւ որ դուք խենթեցեր ես, Ժողէֆ, խելքդ գլուխդ հաւաքէ, կատակերգութեան ժամանակ չէ:

Նուրիսոն.— Ա՛խ, Անժեկիւի, երեւութապէս կատակերգութիւն կը կարծուի, բայց ներքնապէս ողբերգական է վիճակս: Ա՛խ...

Անժեկիւի.— Ինծի հետ պէտք է պարզ խօսիս, ես այդ տեսակ դարձածքներէն բան մը չեմ հասկնար:

Նուրիսոն.— Այո՛, այո՛, մի՛ բարկանաք. քանի որ այդպէս կ'ուզէք, պարզ կը խօսիմ, արդէն իմ գործիս ալ կու գայ ատիկա: Օրիորդ, պէտք է գիտնաք որ ես արհեստով սպասաւոր չեմ. կեանքի յժքախտ պատահարներն են.

զիս սպասաւոր չինած... յետոյ... պէտք է գիտնաք նաեւ թէ իմ անունս Ժողէֆ չէ՛, ես մեծահարուստ ազնուական մըն եմ, ձեզի թատրոնը տեսայ, խելքս գլխէս գնաց (կը ծնրադրեի) եւ սկսայ սիրել ձեզի, այնպէս սիրել, այնպէս սիրել... որ չեմ գիտեր թէ բան մը կը հասկնա՞ք ըսածնե՞րէս... վերջապէս վճռեցի ձեր ձեռքը խնդրել եւ ամուսնանալ ձեզի հետ... (Անժեկիւի կը խնդայ բարձրաձայն): Մի՛ խնդաք, ծիծաղելի բաներ չեն ըսածներս... այս հագուստներն ալ իմս չեն, իմ ծառայիս, Ժողէֆին հագուստներն են, եթէ կ'ուզէք ինքզինքս ծանօթացնեմ ձեզի, իմ անունըս...

Անժեկիւի.— Հա՛հ հա՛հ, հա՛հ... այդ խօսքերը ոտքի ելած չէ՞ք կրնար ըսել... ինչ դարձանալի տղայ է...

Նուրիսոն.— Ինչպէ՞ս, ինչպէ՞ս, ի՞նչ ըսիք:

Անժեկիւի.— Ըսի որ փոխանակ ատանկ տխմար բաներ ընելու, ոտքի ելէք եւ չէնք շնորհք ըսէք ըսելիքներդ:

Նուրիսոն.— Այո՛, իրաւունք ունիք... բայց... բայց... աւելի լաւ է կարճ կապենք: Օրիորդ, կ'ուզէ՞ք ինծի հետ ամուսնանալ:

Անժեկիւի.— Ձեզի՞ հետ... բաւական ծիծաղելի էք... Թէեւ իմ ամուսնութեանս հարցը հայրս միայն կրնայ վճռել:

Նուրիսոն.— Բայց, օրիորդ, ես կ'ուզեմ ձեզի հետ ամուսնանալ եւ ոչ թէ ձեր հօրը հետ... Եւ յետոյ, ձեր հայրը ինձմէ բնաւ չ'ախորժիր... եւ եթէ գիտնայ թէ անուսնըս Շարլ Նուրիսոն է...

Անժեկիւի.— (Սարսափած) Շարլ Նուրիսոն... Աստուած իմ: Շո՛ւտ, շուտ փախէք այստեղէն, հայրս չիմանայ, կը մեռցնէ ձեզի...

Գանաւար.— (Դուրսէն) Ո՛չ, ո՛չ, չըլլար, պէտք է անպայման ներս գաս:

Անժեկիւի.— Ա՛յ, հայրս է: Պարո՛ն, փրկեցէ՛ք ձեր կեանքը: Գիտցէք որ վտանգի մէջ է ձեր գոյութիւնը (կ'ելլէ ձախէն):

Նուրիսոն.— (Դողալով) Ի՛նչ ի՛նչ ըսաւ, գոյութիւնս

վտանգի մէջ է, աս էր պակաս... ուրեմն եթէ հայրը իմանայ անուշա, մեռած օրս է... ի՞նչ փորձանքի հանդիպեցանք: Գոնէ ապակիները սրբենք... (Կը բարձրացայ եռոցանի սանդուխին վրայ եւ կը սկսի ապակիները սրբել Կը մտնէ Գանաւար ժողկէփի օձիքէն բռնած, փաշելով ներս կը բերէ):

Դ. ՏԵՍԻԼ

ՆՈՒՐԻՍՈՆ, ԳԱՆԱՇԱՐ, ԺՈՁԷՅ

Գանաւար.— Չըլլար, չըլլա՛ր, չե՛մ ձգեր, այսօր անպայման պէտք է իմ հիւրս ըլլաս:

Ժողկէփ.— Տէր Աստուած, այս ի՞նչ փորձանքի հանդիպեցանք: (Գանաւարին) Բայց ի՞նչ կուզէք ինձմէ:

Գանաւար.— Օ՛ֆ, ի՞նչ խօսք չհասկցող մարդ ես դուն, միասին կը ճաշենք, կը խնդանք, կը խօսինք եւ մինչեւ մեր կեանքին վերջը իրարու հետ կ'ապրինք:

Ժողկէփ.— (Մեկուսի) Միասին կ'ապրինք... արդեօք միաքը ի՞նչ է:

Գանաւար.— Նստէ տեսնեմ... նստէ ըսինք քեզի...

Ժողկէփ.— Բայց... բայց... ձդէ սա կոկորդս, պիտի խեղդես...

Նուրիսոն.— (Լսելով իր ծառային ձայնը, ուսողի կերպով կը նայի անոր) Ա՛հ... Տէր Աստուած, արդեօք կը սխալի՞մ...

Գանաւար.— Եթէ խոստանաս, որ գոնէ մինչեւ վաղը երեկոյ հոս պիտի մնաս, օձիքդ... բայց ո՛չ, կէս գիշերին թէյ կը խմենք, թէյէն վերջը կ'երթաս, չըլլա՞ր... (Նուրիսոնին) Դուն ի՞նչ կ'ուզես, գործիդ չնայի՞ս: Էջու կտոր, հիմա գլխուդ բան մը կ'իջեցնեմ... (Ժողկէփին) Առաջարկս պիտի ընդունի՞ս թէ ոչ:

Ժողկէփ.— Այո՛, այո՛, պիտի ընդունիմ, ձգէ սա օձիքս: (Մեկուսի) Օ՛ֆ, վերջապէս աղատեսնք, հիմա պէտք է փախչելու միջոց մը գտնենք, թէ չէ այս յիմարաճոցէն

փախած մարդը կրնայ գլխուս փորձանք մը բերել: (Կ'ուզէ փախչիլ) Ցտեսութիւն մինչեւ եկող տարի:

Գանաւար.— (Նստեւել վազելով, կը գրկէ զայն եւ կը բերէ բեմին առջեւ) Մի՛ ստիպեր որ բռնի միջոցներու դիմեմ, վերջը գէշ կ'ըլլայ հա՛, գիտցած ըլլաս:

Ժողկէփ.— Մարդ Աստուծոյ, ես քեզի ի՞նչ գէշութիւն ըրի:

Գանաւար.— Բայց ընդհակառակը, կեանքս փրկեցիր, ես պարտական չեմ ուզեր մնալ, չեմ ուզեր, ես ապերախտ չեմ, քեզի պէս քաջ հերոս մը դժուար կը ճարուի այս դարուս մէջ եւ ես քեզի անմահացնելու համար Շաթ-թի-րի հրապարակին վրայ քու արձանդ պիտի կանգնեցնեմ:

Ժողկէփ.— Լա՛ւ, բայց դուք թիւրիմացութեան մէջ էք, բնաւ չեմ յիշեր թէ ե՞րբ եմ փրկեր ձեր կեանքը:

Գանաւար.— (Խնդալով) Հա՛, հա՛, հա՛, ձեր համեստութիւնը չափ ու սահման չունի, բոլոր մեծ մարդիկը այդպէս կըլլան: Կեցի՛ր, կեցիր աղջիկս ալ կանչեմ, որպէսզի ա՛ն ալ իր շնորհակալութիւնը յայտնէ կեանքս փրկած ըլլալուդ համար: (Ապակեղրան առջեւէն կը պոռայ դէպի ներս) Անժէլի՛ք, եկուր, աղջիկս, եկուր, որպէսզի քեզի ծանօթացնեմ իմ փրկիչիս հետ: Անժէլի՛ք, Անժէլիք... Ո՛ւր է կորսուեր այս աղջիկը: Դուն հոս սպասէ, ես հիմա կը բերեմ աղջիկս: (Վազելով կ'ելլէ):

Ե. ՏԵՍԻԼ

ԺՈՁԷՅ, ՆՈՒՐԻՍՈՆ, յետոյ ԳԱՆԱՇԱՐ ԵՒ ԱՆԺԷԼԻԲ

Նուրիսոն.— (Ուսողի կերպով Ժողկէփ դիտելէն յետոյ, մեկուսի) Չարմաշալի բան, այս մարդը որքա՛ն կը նըմանի իմ ծառայիս, ժողէփին, բայց ո՛ւրկէ ուր:

Ժողկէփ.— (Յանկարծ թեսնելով Նուրիսոնը, մեկուսի) Վայ անպիտան, այս մարդը իմ պարոնս է:

Նուրիսոն.— (Սանդուխէ վար իջնելով) Այո՛, այո՛, ան է, իմ ծառաս՝ ժողէփն է:

Ժողկէփ.— (Մեկուսի) Վայ անպիտան, ո՛ւրկէ դիմացս ելաւ: Ես ալ բոլոր թերթերուն մէջ յայտարարած էի թէ

իմ քաղաքս Շարլ Նուրիսոն Սէն գետը նետուելով անձնապաշտան եղած է, հիմա ի՞նչպէս պիտի ազաւանդեմ օձիքս:

Գանաւար.— (Կը մտնէ ձախ կողմէն Անժէլիֆի հետ) Եկու՛ր, աղջիկս, եկու՛ր, ասանկ քաջ մարդիկ քիչ կան աշխարհիս վրայ, եկու՛ր եւ ծանօթացիր:

Անժէլիֆ.— Ձեր կեանքը փրկողը իրա՞ւ այս մարդն է, հայրիկ:

Գանաւար.— Անշուշտ... Եթէ ան չըլլար, ես վաղուց ճամբորդած պիտի ըլլայի դէպի ի վերին Երուսաղէմ:

Ժողով.— Բայց, պարոն, դուք շատ մեծ թիւրիմացութեան մէջ էք: Շիտակը ես ձեր ըսածներէն բան մըն ալ չեմ հասկնար կոր:

Նուրիսոն.— (Մեկուսի) Ես ալ իմ գլխուս եկածներէն բան մը հասկցած չունիմ եւ կարծեմ հասկնալիք ալ չունիմ:

Գանաւար.— (Նուրիսոնին) Հո՛ս եկու՛ր տեսնեմ, տըխմար, սա սեղանը շուտ մը պատրաստէ: Պարոնը, ես եւ աղջիկս միասին պիտի ճաշենք: (Նուրիսոն պիւնիէն կը հանէ պէտք եղած իրերը եւ կը սկսի սեղանը պատրաստել):

Ժողով.— Լա՛ւ, բայց ես անօթի չեմ:

Անժէլիֆ.— Ախորժակը ուտելով կը բացուի, սիրելի պարոն... (Նուրիսոն յուզումէն պնակ մը կը ձգէ ու կը կոտորէ):

Գանաւար.— Ինչո՞ւ ուշադրութիւն չես ընել, աւանակ... Ինչ որ է, ամսականէդ կը կտրեմ:

Անժէլիֆ.— Մենք ալ ձեզի պէս բարձր անձնաւորութեան մը հետ ճաշելու պատուին արժանացած կ'ըլլանք:

Ժողով.— Շատ աղնիւ էք, օրիորդ: (Մեկուսի) Ի՞նչ անուշիկ կտոր է, սոխակի ձայն ունի կարծես:

Անժէլիֆ.— Շատ կ'աղաչեմ, յարգելի պարոն, բարի եղէք պատմել թէ ի՞նչպէս փրկեցիք հորս կեանքը:

Ժողով.— (Շփոթութեան մէջ) Հա՛, ի՞նչ... հա՛, այո՛, հասկցայ... պատմեմ... քանի որ իմ քաջագործութեանս այդ ցաւալի դրուագը կը հետաքրքրէ ձեզի... (Հագալով) Ըն՛՛ր, ըն՛՛ր... շա՛տ լաւ... (Կրկին կը հագայ) Ըն՛՛ր, ըն՛՛ր... (մեկուսի) վայ անպիտան... այո՛... երբ... երբ... ես եւ դուք... ըն՛՛ր, ըն՛՛ր:

Նուրիսոն.— (Գանաւարին) Սեղանը պատրաստ է, պարոն:

Գանաւար.— (Ժողովին) Հրամայե՛ք, պարոն, հրամայե՛ք: (Անժէլիֆ եւ Գանաւար կը նստին ճաշի, մինչ ժողով գլխարկը եւ վերարկուն կու տայ ծառային):

Նուրիսոն.— (Իհետեւ գլխարկին ներսն ու դուրսը, մեկուսի) Վայ անպիտան, իմ նոր գնած գլխարկս է ասիկա: (Զգեսակալին վրայ կախելով) Անպիտանը զիս մեռած կարծելով, շարժուն կալուածներուս տէր է եղել: (Այդ միջոցին ժողով զբաղած է Նուրիսոնը դիտելով):

Գանաւար.— (Ժողովին) Դէ՛, շուտ ըրէք տեսնենք, դեռ պիտի սպասե՞նք:

Ժողով.— (Սքափելով) Եկայ, սիրելի պարոն, եկա՛յ: (Մեկուսի) Շատ տարբերակ է, պարոնս իմ հագուստներս է հագել: (Նստելով) Եթէ այս պատահած բաններէն բան մը հասկցած եմ, Աստուած թող հոգիս առնէ:

Նուրիսոն.— (Իրեն յանձնուած վերարկուն կը փնտռէ: մեկուսի) Այս վերարկուն ալ իմա է, հագած զգեստներն ալ իմա են... վայ սրիկայ ժողով:

Գանաւար.— (Վերցնելով գինիին բաժակը) Իմ փրկիչիս կենացը (կը խմէ):

Նուրիսոն.— Եթէ զգեստներուս հետ անուշտ ալ իւրացնէ, շատ դարմանալի բան մը պիտի ըլլայ: (Յաճախ ժողովին) Չըլլայ որ իմ ո՛վ ըլլալս յայտնես, կը սպաննեմ քեզի:

Ժողով.— Հէ՞... Ըն՛՛ր, ըն՛՛ր... ի՞նչ աղուօր գինի է...

Գանաւար.— Լսէ՛, աղջիկս, թէ այս մարդը ի՞նչպէս փրկեց իմ կեանքս... Օղը անձրեւոտ էր եւ գետինը ցեխոտ: Մայթի մը մէկ կողմէն միւսը անցնելու պահուս, կ'ուզե՞ս որ օտքս սահի եւ գետինը իյնամ, բարկացած երբ ոտքի պիտի ելլէի, յանկարծ երկձի կառք մը սրարչաւ մօտեցաւ ինձի, քիչ էր մնացել որ կոխկրտէր ու անցնէր վրայէս, բարեբախտաբար այս պարոնը անմիջապէս կեցուց կառքը...

Անժեկիւիք.— Բայց, սիրելի հայրիկս, ես այդ պատմութենէն բան մըն ալ չհասկցայ:

Ժողեֆ.— Այո՞ք չէ եա, ե՛ս ալ բան մը չհասկցայ:

Նուրիսոն.— Ես բնա՛ւ չհասկցայ, կարծեմ հասկնալիք ալ չունիմ:

Գանաւար.— Այստեղ ի՞նչ կայ չհասկնալու, վրաս յարձակող կառքը կեցնողը այս պարոնն էր, զիս այս վիճակին մէջ տեսնելով, իսկոյն կառքը կեցուց:

Ժողեֆ.— Որովհետեւ կառք պիտի նստէի տեղ երթալու համար, իսկ դուք օձիքս բռնեցիք եւ բռնի հոս բերիք: (Մեկուսի) Այս ի՞նչ խօսք չհասկցող մարդ է...

Գանաւար.— Աստուած չընէ, եթէ այս մարդը չըլլար, կտոր կտոր եղած տուն պիտի բերէին զիս: Հիմա հասկցա՞ր, աղջիկս:

Անժեկիւիք.— Հասկցայ, բայց, բազմամարդ քաղաքներու մէջ նման դէպքեր ամէն օր կը պատահին, ատոր մէջ քաջութեան եւ հերոսութեան հետ կապ ունեցող ոեւէ բան չկայ:

Նուրիսոն.— (Որ կեցած էր Գանաւարի ձախ կողմը) Օրիորդը իրաւունք ունի, ատոր մէջ քաջութեան ու հերոսութեան հետ կապ ունեցող ոեւէ բան չկայ:

Գանաւար.— Բեզի ո՞վ ըսաւ որ խօսքի խառնուիս, անասուն...

Նուրիսոն.— (Յանկարծ բարկանալով) Ի՞նչ, անասուն... (Մեկուսի) Աստուած իմ, դուն ինձի համբերութիւն տուր:

Ժողեֆ.— Քանի որ այս բոլորին մէջ քաջութեան եւ հերոսութեան հետ կապ ունեցող ոեւէ բան չկայ, ես ալ ձեր շնորհակալութիւնը չեմ ընդունիր: (Ոսֆի կ'ելլէ երթալու ձեւով, բայց կրկին կը նստի): Եւ այս խնդիրն ալ կը վերջանայ:

Գանաւար.— Ո՛չ, ո՛չ, պէտք է ընդունիս, անոնք ինչ կ'ուզեն թող ըսեն, ես անոնց խօսքէն աւելի իմ տեսածիս կը հաւատամ: Քանի որ իմ կեանքս դո՛ւն փրկեցիր, ինձի համար թէ՛ քաջ ես եւ թէ՛ հերոս...

Ժողեֆ.— Բայց ես անգիտակցօրէն կեցուցի կառքը, ես ձեզի բնա՛ւ չէի տեսած, եթէ կ'ուզէք կրնամ հաղար երդում ընել:

Գանաւար.— Ո՛չ, ո՛չ, ես այդ տեսակ բաներու չեմ հաւատար, դուն իմ կեանքս փրկելու համար Նախախնամութեան կողմէ ուղարկուած հերոս մըն ես: Հա՛, լաւ յիշեցի, ի՞նչպէս է ձեր անունը, իմ կեանքս փրկողին անունը ես պէտք է գիտնամ, ի՞նչ է ձեր անունը...

Ժողեֆ.— (Մեկուսի) Անո՞ւնս... Ի՞նչպէս ըսեմ հիմա: Նուրիսոն.— (Մեկուսի) Արդեօք ի՞նչ անուն պիտի տայ:

Ժողեֆ.— (Նայելով Նուրիսոնին, մեկուսի) Խեղճ պարոնիս երեսին գոյնը նետեց:

Գանաւար.— (Բարկացած) Ձեր անունը կ'ուզեմ գիտնալ, պարոն, ձեր անունը:

Ժողեֆ.— Անո՞ւնս, շատ լաւ: (Մեկուսի) Քանի որ տիրոջ հազուադէպը հազած եմ, անունն ալ կրնամ հաշնել:

Գանաւար.— (Մեղմօրէն) Այո՛, սիրելի պարոն, ձեր անունը:

Ժողեֆ.— Ես կը կոչուիմ Շարլ Նուրիսոն:

Գանաւար.— (Բարկութեամբ) Շարլ Նուրիսոն...:

Նուրիսոն.— Ես չըսի՞ որ այս սրիկան կրնայ անունըս ալ գողնալ: (Յաճ ձայնով Անժեկիւիքին) Մի՛ հաւատաք, օրիորդ, այդ սրիկան ստախօսին մէկն է, Շարլ Նուրիսոնը ե՛ս եմ:

Անժեկիւիք.— (Բարկանալով Նուրիսոնին) Դուք գացէք ձեր գործին... տխմար:

Նուրիսոն.— Շնորհակալ եմ, օրիորդ:

Գանաւար.— Շարլ Նուրիսոն, հա՛, ըսել է Շարլ Նուրիսոնը դո՛ւք էք:

Ժողեֆ.— Անշո՛ւշտ, ես ինքս, Շարլ Նուրիսոնը, (Մեկուսի) Խերն անիծեմ, ի՞նչ կ'ուզէ թող ըլլայ:

Գանաւար.— Նորմանտացի աղնուակա՞նը:

Ժողեֆ. — Այո՛, այո՛:

Գանաւար. — (Աւստինանաբար բարկանալով) Նորման-տիրոյ մեծահարուստ աղնուականներէն Շարլ Նուրիսոնը...

Ժողեֆ. — Այո՛, այո՛, նոյնի՛նքն:

Գանաւար. — (Կասաղի) Ուրեմն ի՞նչպէս կը համարձա-կիս մինչեւ իմ տունս գալու:

Ժողեֆ. — Ես գալ չուզեցի, մոռցա՞ք, օձիքէս բռնեցիք եւ քաշկոտելով հոս բերիք զիս:

Գանաւար. — Ի՞նչ համարձակութեամբ այս տունէն ներս դրիք ձեր ոտքը:

Ժողեֆ. — (Դողդալով) Ոտք չդրի, սիրելի բարեկամս, դուք գրկեցիք ու այնպէս բերիք զիս:

Գանաւար. — Աստուած վկայ, քեզի բռնածիս պէս պատուհանէն դուրս կը նետեմ հիմա (վրան կը վազէ):

Ժողեֆ. — Ա... այո՛: (Մեկուսի) Ի՞նչ փորձանքի հանդի-պեցանք:

Անժէլիֆ. — Մի՛ բարկանար, հայրիկ:

Գանաւար. — Կորսուէ՛, չո՛ւտ, դո՛ւրս կ'որսուէ:

Ժողեֆ. — (Մեկուսի) Չեմ գիտեր թէ ինչո՞ւ այս մար-դը յանկարծ կատղեցաւ:

Գանաւար. — Առանց ամչնալու աղջկանս ձեռքը կը խնդրես հէ՞, անպիտան, անպատկա՛ռ:

Ժողեֆ. — (Մեկուսի) Այս մարդը խենթեցա՞ւ ինչ է: Ես աղջկան ձեռք մեռք չեմ խնդրած: (Յանկարծ յիշելով) Ա՛յ, ա՛յ, ա՛յ, հիմա հասկցայ, կ'երեւի պարոնս, իսկական Շարլ Նուրիսոնը այդ տեսակ ապուր մը կերած է...:

Գանաւար. — Չես կրնար ուրանալ, սրիկայ, աղջկանս ուղարկած ինը նամակներդ ալ քովս են, հո՛ս, գրպա՛նս (գրպանները կը խառնէ):

Նուրիսոն. — (Մօտենալով Ժողեֆին, ցած) Եթէ չուրա-նաս եւ քաջ մարդու մը պէս դիմադրես, թէ՛ ամսականդ կ'աւելցնեմ եւ թէ՛ բոլոր յանցանքներդ կը ներեմ:

Ժողեֆ. — (Նուրիսոնին, ցած) Ամսականիս կրկինը պէտք է վճարէք:

Նուրիսոն. — (Ցած) Լա՛ւ, լա՛ւ, անպիտան:

Ժողեֆ. — (Մեկուսի) Քանի որ այդպէս է, ես ալ քա-նի մը ժամուան համար Շարլը Նուրիսոն կ'ըլլամ, ի՞նչ վը-նաս ունի: (Նուրիսոնին) Խնդիրը եթէ ծեծկուղի սկսի, ես կը փախչիմ, գիտցած ըլլաս:

Նուրիսոն. — (Ժողեֆին) Չըլլայ որ փախչիս, հոգիդ կը հանեմ:

Ժողեֆ. — (Նուրիսոնին) Այն ժամանակ միշտ քովս գտնուէ, որ ծեծ չուտեմ:

Նուրիսոն. — (Ժողեֆին) Մի՛ վախնար, միայն քաջ եղիր:

Ժողեֆ. — (Նուրիսոնին) Շատ լաւ: (Բարձր) Կարիք չկայ նամակները փնտռելու, պարոն, այո՛, ե՛ս եմ ձեր աղ-ջկան ձեռքը խնդրողը:

Գանաւար. — Այո՛, դո՛ւն, սրիկա՛յ, դո՛ւն: (Անժէ-լիֆին) Աղջիկս, դուն գնա սենեակդ, ես պէտք է լաւ դաս մը տամ այս սրիկային:

Անժէլիֆ. — Լաւ, հայրիկ (կ'ելլէ ձախեմ):

2. ՏԵՍԻԼ

ԳԱՆԱՇԱՐ, ԺՈԶԷՖ, ՆՈՒՐԻՍՈՆ

Գանաւար. — Է՛. պարոն Նուրիսոն, հիմա մնացի՛ք ե՛ս ու լուն. պէտք է մեռամարտինք... ըսէք տեսեմ, ո՞ր զէն-քը կը նախընտրէք, սո՞ւր, ատրճաճա՞կ, գնդացի՞ք, թըն-դանօ՞թ...:

Ժողեֆ. — (Դողալով, Նուրիսոնին) Բարեկամս, ես ամսական մամսական չեմ ուզեր, ես պիտի փախչիմ...:

Նուրիսոն. — Չըլլայ սր փախչիս, կը սպաննեմ քեզի:

Ժողեֆ. — (Նուրիսոնին) Իմ սիրտս ատանկ բաներու չի դիմանար, չլսեցի՞ր ըսածները, սուր, ատրճաճա՞կ, գնդա-ցիք, թնդանօթ...:

Նուրիսոն. — (Ժողեֆին) Կարեւորութիւն մի՛ տար, քաջ եղիր, ես քովդ եմ:

Գանաւար. — Դէ՛, պարոն, ամսապարեցէ՛ք, կ'ուզեմ ժամ

2946-2010

առաջ սպաննել ձեզի, ըսէք տեսնեմ, ո՞ր զէնքը կը նստիւնարէք:

Ժողեֆ. — Հրացան, թնդանթ, սուր, որը որ կ'ուզէք ընտրեցէք, միայն յատ կը խնդրեմ, երեք ամիս պայմանաժամ տուէք, որպէսզի վարժուիմ այդ զէնքերու գործածութեան: (Նուրիսոնին) Ա՛խ, ա՛խ, տեսա՞ք, ի՛նչ փորձանքներ կը բերէք կոր գլխուս:

Փանաւար. — (Մեկուսի). — Վա՛յ, մարդուկը վախցաւ... Դէ քեզ տեսնեմ, ծերուկ Փանաւար, ինքզինքդ ցոյց տուր սա մարդուն: (Ժողեֆին) Շո՛ւտ, պարոն, չո՛ւտ, վերջացուցէք ձեր պատրաստութիւնը, պէտք է անմիջապէս սպաննեմ ձեզ:

Ժողեֆ. — Եթէ... փոխանակ առանկ վտանգաւոր զէնքերով մենամարտելու, անվտանգ բաներով մենամարտինք ի՞նչպէս կ'ըլլայ:

Փանաւար. — Զըլլար, պարոն, չըլլար: Պատուի հետ կապ ունեցող խնդիրները արիւնով միայն կը մաքրուին:

Ժողեֆ. — (Սարսափած) Արի՞ւն... (Նուրիսոնին) Քեզի բան մը ըսե՛մ... ես պիտի փախչիմ, եղբայր, ես բնաւ ցանկութիւն չունիմ այս երիտասարդ տարիքիս մէջ էշ-նահատակ ըլլալու:

Նուրիսոն. — (Ժողեֆին) Ապո՛ւշ, ան քեզմէ աւելի վախկոտ է, քիչ մը ուժերդ հաւաքէ և ինքզինքդ քաջ ձեւացուր, մի՛ վախնար, ես քու քովէդ չեմ բաժնուիր:

Ժողեֆ. — (Նուրիսոնին) Եթէ վայրկեան մը հեռանաս քովէս, ես չկամ, զիտցած ըլլաս:

Նուրիսոն. — (Ժողեֆին) Ո՛չ, ո՛չ, չեմ հեռանար: Քեզ տեսնեմ, ուժերդ հաւաքէ:

Փանաւար. — Դեռ պիտի սպասե՛մ...

Ժողեֆ. — (Մեկուսի) Ուղածիդ չափ սպասէ, սրո՞ւ հոգ:

Նուրիսոն. — (Ժողեֆի ետեւէն հրելով) Դէ՛, դէ՛, քա՛ջ եղբիւր...

Փանաւար. — Ի՞նչ, կը կարծես որ ես յիմար եմ, կեանքս փրկեցիր որպէսզի պատուիս հետ խաղաս, սրիկայ: Որոշումդ տուր, պարոն, ո՞րը ընտրեցիր, սո՞ւր, ատրճա-

նա՞կ, հրացա՞ն, գնդացի՞ր թէ թնդանթ...

Ժողեֆ. — Է՛, ալ երկայն ըրիր գիտե՛ս: Խերը չ'անիծեմ այս գործին: (Մեկուսի) Կարծես թէ քիչ մը քաջութիւն եկաւ վրաս: (Բարձր) Ի՞նչ կարծեցիր զիս, հա՛, ցնդած ձեռուկ, բեր տեսնեմ սա զէնքերը, բեր որը որ կուզես, սուր, ատրճանակ, հրացան, գնդացի, թնդանթ, սաւառնակ, ընդծովեայ, մարտանաւ, զրահանաւ... Եթէ քաջ ես, բաց է հրապարակը... (Մեղմանալով) Բայց, բարեկամ, լաւ չըլլա՞ր, եթէ փոխանակ զէնքի, սանկ կամացուկ մը ձեռքով կուրինք իրարու հետ, հա՞...:

Փանաւար. — Ո՛չ, ո՛չ, ո՛չ, ես կը նախընտրեմ սուրը, և վստահ եմ որ մէկ հարուածով դժոխք պիտի ղրկեմ քեզի:

Ժողեֆ. — Գնա գործիդ, ցնդած յիմար եռ մինչև հիմա այդ ձերմակ մաղերդ յարգելու համար, ուղեցի ա՛նու լթեմք կարգադրել գործը: Բայց, քանի որ չես ուզ չո՛ւտ ըրէ, ես համբերութիւն չունիմ, բեր զէնքերը, ընտրէ որը որ կ'ուզես և անցիր դիմացս... չուտ ըրէ ըսի քեզի, ես այլեւս համբերութիւն չունիմ...

Փանաւար. — (Մեկուսի) Վայ անպիտան, այս մարդուն վրայ քաջութիւն եկաւ կարծես. ես ուղեցի զինքը վախցնել. բայց իմ մէջս վախ մտաւ: Եթէ քիչ մը կակուղ-նանք, կարծեմ զէն չ'ըլլար: (Կասսիկի ձեւով) Սիրելիս, դեռ պիտի սպասե՞նք, չուտ ըրէ առ սուրդ և դիմացս ելիր տեսնեմ:

Ժողեֆ. — (Մեկուսի) Քանի որ մէջտեղը ոչ սուր կայ ոչ ալ նիզակ, ես կը հոկցնեմ այս ցնդածին (Բարձր) Օ՛ն ուրեմն, պարոն, երթա՛նք, ես պատրաստ եմ:

Նուրիսոն. — (Յաճ ձայնով Ժողեֆին) Ապրի՛ս, Ժողեֆ, ապրիս:

Փանաւար. — (Մեկուսի) Իրաւ քաջ է եղբի այս մարդը, ի՛նչ յիմարութիւն ըրինք զինքը մենամարտի հրաւիրելով:

Ժողեֆ. — (Նուրիսոնին) Կարծեմ այս մարդը սկսաւ ինձմէ վախնալ: (Բարձր) Օ՛ն, պարոն, ո՛ն, աճապարեցէք, ես ստիպողական գործ ունիմ, ձեզի սպաննելէ յետոյ պա՛ն-

քա պիտի երթամ 5 միլիոնի վճարում մը ընելու, պէտք է անմիջապէս երթանք Ելիզէի անտառը և մենամարտութեան վայրը ընտրենք, վկայի պէտք չունինք, չուտ ըրէք, պարոն, պէտք է երթանք ու կռուինք կուրծք կուրծքի, գէնք գէնքի, և եթէ Շանգ Ելիզէի անտառը փոքր կը գըտնէք, կ'երթանք Սուրիոյ կամ Սահարայի անապատը... (կ'ուզէ երթալ):

Գանաւար.— Կը ներէք... բան մը յիշեցի .. ձեզի շատ կարեւոր բան մը պիտի հարցնէի... (ըկ նստի):

Ժողեֆ.— (Ինքն ալ կը նստի) Շա՞տ կարեւոր բան մըն է ըսելիքդ:

Գանաւար.— Այո՛, շա՛տ կարեւոր:

Ժողեֆ.— Լաւ, ըսէ տեսնեմ, չո՛ւտ, ես ժամանակ չունիմ:

Գանաւար.— (Արտուր կամուց կամաց անոր մօտեցնելով) Լա՛ւ, լա՛ւ, հիմա պիտի ըսեմ... Մենամարտելէ առաջ, ըստ օրինի, պէտք է երկու վկայ ունենանք, ամէնէն առաջ այդ վկաները գտնելու ենք:

Ժողեֆ.— Պէտք չկայ, պէտք չկայ: Քեզի մեղսներէս անմիջապէս յետոյ ես անձամբ կը կատարեմ վկայի պարտականութիւնը: Օ՛ն, օ՛ն, շատ ժամաւաճառ չըլլանք, երթանք:

Գանաւար.— (Ոգեւորուած) Ապրի՛ս, շատ ապրիս, եկուր անգամ մը համբուրեմ քեզի (Կը համբուրէ) Հիմա համոզուեցայ, որ դուն իրօք քաջ մարդ ես եղեր, հետեւաբար աղջիկս քեզի տուի, դուն արժանի ես եղեր անոր, մէկ բարձի վրայ ծերանաք...

Ժողեֆ.— Քանի որ աղջիկդ տուիր, ես ալ կ'առնեմ և այս թիւրիմացութիւնը կը վերջանայ...

Նուրիսոն.— (Մեկուսի) Ինչպէ՞ս, սըւոնց կերած ապուրը նայեցէք, սիրած աղջիկս ձեռքէս պիտի առնէ, (Բարձր) Ի՛նչ զարմանալի մարդ էք դուք. այս ձեռով աղջիկ մոռնա՞ցնել կ'ըլլա՞յ: (Ժողեֆին) Քեզի կը հրամայեմ, պիտի չամուսնանաս այդ աղջկան հետ:

Ժողեֆ.— Ձեզի ի՞նչ, կ'ուզեմ կ'ամուսնանամ, կ'ուզեմ չեմ ամուսնանար, ատիկա ձեզմէ չեն հարցներ:

Նուրիսոն.— (Յաճ՝ Ժողեֆին) Եթէ այդ տեսակ քայլ մը առնես, կը սպաննեմ քեզի:

Ժողեֆ.— (Նուրիսոնին) Ատանկ բան չկայ, բախտը աղուորիկ աղջիկ մը հանեց դիմացս... մէյ մըն ալ ո՛ւր պիտի գտնեմ ասանկ աղջիկ: Չէ՛, չէ՛, պիտի ամուսնանամ, դուն մի՛ խառնուիր այս գործին:

Գանաւար.— (Ժողեֆին) Ձեզի համար կ'ըսեն թէ՛ շատ հարուստ էք, ճիշտ է, այնպէս չէ՞:

Ժողեֆ.— Հարկաւ ճիշտ է: (Մեկուսի) Սանթիմ չկայ գրպանս:

Գանաւար.— Կ'ըսեն թէ՛ ամէն տեսակ անասուններ կան ձեր ագարակներուն մէջ: Ի՞նչպէս են, այդ անասունները...

Ժողեֆ.— աղէկ են, մասնաւոր բարեւներ զրկեցին ձեզի:

Գանաւար.— (Ծիծաղելով) Չէ՛, այդ չէր իմ ըսելիքս. ձեր անասուններու թիւը կ'աւելնա՞յ թէ կը պակսի:

Ժողեֆ.— Միշտ կ'աւելնայ, մի՛շտ, մի՛շտ. դեռ այս առաւօտ լուր բերին թէ՛ մեր աւանակներէն մէկը երկուրեակ մը ծնաւ:

Գանաւար.— Սիրելի փեսաս, ձեզի մենամարտի հրաւիրելով, ուղեցի ձեր քաջութիւնը փորձելու. ես կը կարծէի թէ՛ ձեր առաւելութիւնը միմիայն դրամ ունենալնիդ է, բայց կը տեսնեմ որ քաջութիւն ալ ունիք եղեր: Բայց ինչո՞ւ ձեզի գրած նամակներուս չպատասխանեցիք:

Ժողեֆ.— (Մեկուսի) Արդեօք ի՞նչ նամակի մասին է խօսքը: (Բարձր) Շիտակը... ժամանակ չունեցայ...

Գանաւար.— Ես այդ մերժողական նամակէս 100 օրինակ գրած և պատրաստած եմ ասկէ 5 տարի առաջ, ամէն անգամ որ աղջկանս ձեռքը խնդրող մը ներկայանայ, թուականը կը դնեմ և այդ նամակներէն հատ մը կը զրկեմ...

Ժողեֆ.— Այդ ի՞նչ տարօրինակ սովորութիւն է:

Գանաւար.— Բայց այլեւս թողունք այս խնդիրները և երթանք աղջկանս մօտ, այս գեղեցիկ աւետիսը հաղոր-

դելու իրեն, ո՛վ գիտէ ո՛րքան պիտի ուրախանայ...:

Նուրիսոն.— (Գաւելով ժողովի զգեստին ձայրէն) Մի՛ երթար, սրիկա՛յ:

Ժողով.— (Յած՝ Նուրիսոնին) Ինչո՞ւ պիտի չերթամ հը-
ղեր... ձգէ սա պոչս...:

Նուրիսոն.— (Բարձր) Բայց, պարոն, ի՞նչպէս կրնաք
իբրեւ փեսայ ընդունիլ մարդ մը, զոր բնաւ չէք ճանչնար:
Իսկ եթէ ձեր վրայ յարձակող կառքը կեցնելուն համար է
որ կ'առնէք այդ քայլը, այն ատեն կառապանը աւելի ի-
րաւունք ունի ձեր փեսան ըլլալու, քան թէ այս մարդը:

Գանաւար.— Այխարհի ամենատխմար անասունն ես
զուն: Ի՞նչ իրաւունք ունիս մեր ընտանեկան գործերուն
խառնուելու. աղջիկը իմս չէ՞, ուղածիս կու տամ, չուղա-
ծիս չեմ տար:

Նուրիսոն.— Բայց հօր մը պարտականութիւնն է քնն-
նել և հասկնալ. թէ ի՞նչ տեսակ մարդ է իր աղջկան ձեռ-
քը խնդրողը: Այս մարդուն ազնուական և մեծահարուստ
ըլլալը ո՛վ պիտի երաշխաւորէ: Հիմա պիտի ըսէք թէ ձեր
կեանքը փրկած է. առ ի՞նչ մեծ բան է եղեր. նուէր մը
կու տաք և քանի մը ֆրանքով ճամբու կը դնէք, մեղք
չէ՞ ձեր աղջկան...:

Ժողով.— Լաւ, բայց զուն ինչո՞ւ այդպէս իրար ան-
ցած ես. պարոնը զնահատեց իմ արժանիքներս և ուզեց իր
աղջիկը ինծի տալ... քեզի ի՞նչ, ապուշ արարած, դուն
ի՞նչ իրաւունքով կը խառնուիս այս տեսակ գործերու... Շի-
տակը կեանքիս մէջ ասոր պէս աներես ծառայ չէի տեսած...:

Գանաւար.— Ապրի՛ս, փեսաս, ի՞նչ լաւ հասկցար, շատ
աներես մարդ է այս ծառան, իսկապէս շատ աներես մարդ
է այս ծառան, շատ աներես:

Ժողով.— Քեզի պէս հասարակ ծառայի մը տեղը կա՛մ
դրան առջեւն է, կամ խոհանոցը... մա՛րջ դէպի խոհանոց:

Գանաւար.— Ե՞րբ խելքդ գլուխդ պիտի հաւաքես դուն,
աւանակ (կը հրէ զայն ժողովին վրայ, ժողով ալ զայն կը
հրէ Գանաւարի կողմը, մինչեւ որ Նուրիսոն իր նախկին
տեղը կը գտնէ):

Ժողով.— Արդէն սասնկ դռնիկ ծառաներուն պէտք չէ
երես տալ (Գանաւարի բեր կը մտնէ եւ երկուքը միասին
կ'ելլեն ձախ կողմի ապակեդուռէն):

Է. ՏԵՍԻԼ

ՆՈՒՐԻՍՈՆ (Առանձին)

Նուրիսոն.— Խենթեանալը բան մը չէ. գործը փոխանակ
կարգի դնելու, բոլորովին կարգէ դուրս հանեց այս անպի-
տան ժողովը. սասնկ հասարակ ծառայ մը ելլայ և իմ
աչքերուս առջեւ սիրած աղջկանս հետ ժամանակ անցընէ:
Տեսնեմ ներսը ի՞նչ ջուրի վրայ են... (Արտուի մը վրայ
բարձրանալով կը նայի), Վա՛յ անպիտան, ահա անոր ձեռ-
քը բռնեք է... ա՛խ սրիկայ, սկսաւ ձեռքերը համբուրել...
իսկ եթէ հայրը հոն չըլլայ, ո՛վ գիտէ ինչե՛ր կրնան տեղի
ունենալ... ահա նորէն սկսաւ ձեռքերը համբուրել... Ա՛լ
չեմ կրնար համբերել պիտի երթամ և ամբողջ ճշմարտու-
թիւնը խոստովանիմ և այդ սրիկայ ծառան ալ վռնտեմ տու-
նէս... Լա՛ւ, բայց ի՞նչպէս պիտի կարենամ հաստատել
ինքնութիւնս. այդ հաստգլուխ զինուորականը դիւրի՞ն է
համոզել... Ահա ծերուկը դէպի հոս կու գայ. ես հիմա գոր-
ծը կը կարգադրեմ:

Ը. ՏԵՍԻԼ

ԳԱՆԱՎԱՐ ԵՎ ՆՈՒՐԻՍՈՆ

Գանաւար.— (Մտնելով) Ա՛խ, ժողով, ո՞ւր ես, եկո՛ւր.
զիս միտնարեցու համար թեւերուս մէջ եկուր (կը փաթթուի):

Նուրիսոն.— (Մեկուսի) Այս մարդուկին ի՞նչ եղաւ,
արդեօք չունեցած խեղճն ալ փախցուց:

Գանաւար.— Տեսար, չէ՞, երկուքն ալ ներսն են, ա-
ռանձին նստած են...:

Նուրիսոն.— Մինակնի՞ն... դուք ալ յիմարի պէս ա-

ռանձին ձգած էք, որպէսզի ուղածնին ընեն... նստին, հլլան, խօսին, խնդան, սիրաբանեն, փաթթուին, համարուին...

Գանաւար.— Ինչ որ ուղեն թող ընեն, մեզի ի՞նչ... քանի որ փեսաս պիտի ըլլայ, աղատ է, արդի ըմբռնումով ամէն բան կրնան ընել, ներել է: Բանի որ աղջիկ ունինք, պէտք է ամէն բանի աչք զոցենք: Այս տղան եթէ լաւ բան մը ունի, դրամօժիտ չպահանջելն է, հիմա ես կրնամ այս տեսակ մարդու մը դիմաց բերանս բանալ և ըսածներուն ու ըսածներուն առարկութիւն ընել:

Նուրիսոն.— Ըսել է առանց դրամօժիտի պիտի ամուսնանայ:

Գանաւար.— Հարկա՛ւ: «Ես ասանկ աղջիկէ մը սանթիմ մը անգամ չեմ ընդունիր», ըսաւ: Հիմա ո՛ւր պիտի գտնես ասանկ փեսացու:

Նուրիսոն.— Առանց դրամօժիտի ամուսնանալը գէշ է, բայց թերեւս ստախօս մըն է այդ մարդը, կամ ո՛վ գիտէ, թերեւս աղջկանդ հետ քիչ մը ժամանակ անցընելէ յետոյ, պիտի ձգէ և փախչի...

Գանաւար.— Ձէ՛, չէ, այդ տեսակ մարդ չէ, չեմ ուզեր որ անոր վրայ ցեխ ու մուր քսես: Իմ ամէնաերջանիկ օրս է այսօր, չուտ սեղանը պատրաստէ, ամենալաւ գինիէն հանէ: Այսօր պէտք է ուտենք, խմենք, երգենք, պարենք. թրալալա՛... (երգելով, պարելով կ'ելլէ):

Թ. ՏԵՍԻԼ

ՆՈՒՐԻՍՈՆ (Առանձին)

Նուրիսոն.— Ձէ՛, ա՛լ այսքան խայտառակութեան անկարելի է հանդուրժել: Ո՛ւր տեսնուած է որ հասարակ սպասաւոր մը գայ և իր տիրոջ սիրած աղջիկը ձեռքէն առնէ: Ձէ՛, ես պէտք է անոր դասը տամ... Արդեօք ի՞նչ վիճակի մէջ են ներսը (կը բարձրանայ արոտի մը վրայ եւ կը դիտէ): Վա՛յ սրիկայ, դեռ չեն հեռացեր իրարմէ... այդ ի՞նչ է,

իրարմէ փաթթուեր են ի՛նչ է... Բաժնուեցան. կարծեմ ժողէֆը հոս պիտի գայ. այո՛, այո՛...

Ժ. ՏԵՍԻԼ

ՆՈՒՐԻՍՈՆ ԵՒ ԺՈՂԵՖ

Ժողէֆ.— (Մտնելով) Շիտակը խօսք չկայ, անոյ աղջիկ է, անո՛յ, անո՛ չ... լաւ մը քիթը, բերանը, երեսները, աչքերը...

Նուրիսոն.— (Բռնելով անոր օձիքէն) Սրիկա՛յ, անպատկա՛ռ... (բաժնուելով, այս ու այն կողմ կը հրէ):

Ժողէֆ.— Ա՛յ, ա՛յ, ա՛յ, մի՛ սեղմեր կոկորդս, պիտի խեղդուիս:

Նուրիսոն.— Սասկէ՛, անպիտա՛ն, մինչև որ հոգիդ չառնեմ չեմ կրնար վրէժս լուծել... (մէկ կողմ կը հրէ):

Ժողէֆ.— (Բերից միւս կողմ արոտի մը վրայ կ'իյնայ ինծի նայէ՛, ես այլեւս քու ծառադ չեմ, ես պարօն Գանաւարին փեսան եմ:

Նուրիսոն.— Սրիկա՛յ, երեք տարի է ի վեր քոյս ծառայութիւն ընելը կրնա՞ս ուրանալ:

Ժողէֆ.— Այս վայրկեանէն ընդունեցէք հրաժարականս:

Նուրիսոն.— Ո՛ւ, չեմ ընդունիր. մինչև որ գործած խայտառակութիւններդ չմաքրես, ձեռքէս չես ազատիր:

Ժողէֆ.— Կ'աղաչեմ, ամէն մարդ պատիւ ունի, ես ի՞նչ խայտառակութիւն եմ ըրած որ...

Նուրիսոն.— Ամէն մարդ կրնայ պատիւ ունենալ, բայց դուն չունիս, դուն ամէն վայրկեան զբաղած ես աղջիկներու հետ սիրաբանութիւն ընելով:

Ժողէֆ.— Կը նախանձի՞ս. եթէ ձեռքէդ կու գայ, դուն ալ ըրէ՛... ես գէշ բան մը ըրած չունիմ. սիրելը յանցանք գործել չի նշանակեր: Այս աղջիկը արիւնս բռնեց և սիրեցի, քեզի ի՞նչ, ո՞վ պիտի չօրհէր ասանկ անուշիկ աղջիկը:

Նուրիսոն.— Ձայնդ կտրէ՛, անպիտան, հանուէ տեսնեմ:

Ժողէֆ.— Հանուի՛մ...

Նուրիսոն — Այո՛, այո՛, չո՛ւտ, հանէ՛ սա հագուստ-
հերս, ապա թէ ոչ իբրեւ գող ձերբակալել կու տամ քեզի և
կեանքիդ մնացեալ մասը բանտերու մէջ կ'անցընես:

Ժողեֆ. — Ի՞նչպէս, ես դո՞ղ եմ որ ձերբակալել պիտի
տաք:

Նուրիսոն. — Հարկաւ գող ես. դուն գողցած ես թէ՛
վերարկուս, թէ՛ գլխարկս, թէ՛ հագուստներս, թէ՛ սիրած
աղջիկս և թէ՛ անունս: Դուն գիտե՞ս թէ ի՞նչ կը տրամա-
դրէ Պատմական Օրինագրքի 22.938րդ յօդուածը. «Իր ախ-
րոջ գլխարկը, վերարկուն, հագուստները, կինը կամ նշա-
նածը, անունը գողցող ծառան, իբրեւ եղեռնագործ կ'ուղար-
կուի Թուրքի բանտը»:

Ժողեֆ. — (Վախցած) Ինչպէ՞ս, իրա՞ւ կ'ըսէք: Այդ
22, 938րդ յօդուածը դուք անձամբ կարդացա՞ք էք:

Նուրիսոն. — Հարկաւ, Նոյնիսկ 33, 340րդ յօդուածի բո-
վանդակութիւնը եթէ իմանաս, փրանսան կը ձգես և Ափ-
րիկէ կը փախչիս:

Ժողեֆ. — Ի՞նչ կ'ըսէք... Իսկ այդ 33, 340րդ յօդուա-
ծը ո՞րն է:

Նուրիսոն. — 33, 340րդ յօդուածը կ'ըսէ. «Այն ծառա-
ները, որոնք սուտ զրպարտութիւններ կ'ընեն իրենց տէ-
րերու մասին և Սէն գետին մէջ երեւցած ունէ գիակ իրենց
տիրոջ նմանցնելով, սուտ վկայութիւն կու տան, անոնք
կը դատապարտուին 101 տարուան տաժանակիր աշխա-
տանքի»:

Ժողեֆ. — Ատիկա շատ գէշ բան է եղեր:

Նուրիսոն. — Հիմա հասկցա՞ր, անպիտան, թէ ուղած
ատենս կրնամ քեզի 101 տարուան տաժանակիր աշխատան-
քի դատապարտել տալ:

Ժողեֆ. — Հասկցայ, հասկցայ, բայց ոտքդ պագնեմ
ատանկ կատակներ մի՛ ընիր ինձի հետ:

Նուրիսոն. — Հիմա պէտք է լաւ մտածես առնելիք
քայլերուդ վրայ: Եթէ այս րօպէիս հագուստներս չհանես և
ինձի չյանձնես, իսկոյն պիտի դիմեմ ոստիկանութեան,
Մնաս բարով (երթալ կ'ուզէ):

Ժողեֆ. — Սպասէ՛, սպասէ՛, մի՛ երթար, համաձայն
եմ, ուղած ատենդ կը հանեմ... Բայց գիտցիր որ քու այս
քայլդ դաժան վրէժխնդրութիւն մըն է:

Նուրիսոն. — Շատ մի՛ խօսիր, տխմա՛ր, հանէ՛ սա հա-
գուստներս, կորսնցնելիք ժամանակ չկայ:

Ժողեֆ. — Այո՛, այո՛, պիտի հանուիմ (կը սկսի հան-
ուիլ): Ա՛խ, եթէ բարեգութ պարոն մը ըլլայիր, սա անու-
շիկ աղջկան հետ կ'ամուսնացնէիր զիս, ես ալ երջանիկ
կ'ըլլայի և ամէն օր թարմ ծաղիկներ կը բերէի քու հողա-
կոյտիդ, եթէ օր մը մեռնէիր:

Նուրիսոն. — Վա՛յ, ըսել է դուն կ'ուզես որ ես մեռնիմ:

Ժողեֆ. — Ո՛չ, ո՛չ, ինչո՞ւ կը բարկանաս, չէ՞ որ օր
մը պիտի մեռնիր:

Նուրիսոն. — Շատ մի՛ խօսիր, ա՛ռ դուն ալ սա հա-
գուստները հագիր (անոր կու տայ իր հագած ծառայի զգես-
ները) և անցիր պաշտօնիդ գլուխը: Եթէ պարոն Գանաշարը
գայ, պէտք չէ նկատէ որ մենք մեր զերերը փոխած ենք:

Ժողեֆ. — Զէ՛, չէ՛, անանկ բան չկայ, թէ և կ'ընգու-
նիմ ծառայ ըլլալս, բայց ոչ իմ սիրած աղջկանս՝ Անժէլի-
քին ներկայութեան: Ա՛խ, Անժէլի՛ք, սիրային ի՞նչ գեղե-
ցիկ խօսքեր ըսի ես քեզի, ի՞նչպէս կրնամ մոռնալ քեզ,
երբե՛ք, երբե՛ք:

Նուրիսոն. — Կարճ կապէ՛, ապո՛ւշ, ա՛ռ սա լաթի կը-
տորները և սկսէ սա ապակիները սրբել:

Ժողեֆ. — Ո՛չ, ո՛չ, անկարելի է (կը սկսի լալ): Այդ
խեղճ աղջկան անոյշ անոյշ նայուածքը, անոր աղուորիկ
ժպիտը աչքերուս առջեւէն պիտի չհեռանայ:

Նուրիսոն. — Վերջ տուր այդ ապուշութիւններուդ:

Ժողեֆ. — Հանգիստ ձգէ զիս, եղբայր, գոնէ քանի մը
վայրկեան ես սիրեմ Անժէլիքս... ա՛խ...

Նուրիսոն. — Յիմա՛ր, ատանկ սիւս՞ը կ'ըլլայ:

Ժողեֆ. — Հարկա՛ւ, ես բանաստեղծ բարեկամ մը ու-
նիմ, անիկա ըսաւ ինձի, որ սիրելու ամէնէն ձիշտ ձեւը
այս է եղեր: Ա՛խ... ա՛խ... ինչ որ ալ ըսես, ես պիտի
չկրնամ զադրիլ Անժէլիքը սիրելէ...

Նուրիսոն — Վա՛յ, ըսել է մոռցար Պատժական Օրի-
նագիրքին տրամադրութիւնները:

Ժողէֆ. — Ի՞նչպէս կրնամ մոռնալ 22, 938րդ և 33, 340րդ
յօդուածները, Թուրքի բանտը, 101 տարուան տաժանակիր
աշխատանքը...

Նուրիսոն. — Ուրեմն սկսէ պաշտօնիդ. նախ պատուհան-
ները կը մաքրես, յետոյ կօշիկները:

Ժողէֆ. — Լա՛ւ, լա՛ւ:

Նուրիսոն. — Հա՛, լաւ յիշեցի. դուն 8 օրէ ի վեր հոս
պաշտօնի մտած պիտի ըլլաս, քու իսկական անունովդ՝ Ժո-
ղէֆ պիտի կոչուիս, ես ալ նորէն առաջուան պէս Շարլ Նու-
րիսոն պիտի կոչուիմ: (Պիւֆէէն կը հանէ շիւ մը գիւնի, գա-
ւաթ մը, եւ պիսիւիլ ու սեղանին վրայ դնելով) Այս «միմի»
ալ, իբրեւ ընկալեալ սովորութիւն, դուն պատրաստած կ'ըլ-
լաս:

Ժողէֆ. — Քանի որ այդպէս է սովորութիւնը, ատի-
կա ալ կ'ընդունիմ:

Նուրիսոն. — Այո՛, ատիկա մեր ծերուկին սովորութիւնն
է: Ամէն օր, ժամը 5ին, պիտքիւիով գինի կը խմէ. ատոր
անունն ալ «միմի» դրած է: Ասոնք բոլորն ալ միտքդ պի-
տի պահես: Նայէ որ չսխալիս, վերջը ձեռքէս չես ազատիր:

Ժողէֆ. — Վստահ եղիր, չեմ սխալիր:

Նուրիսոն. — Կա՛մ պիտի օգնես որ ես այդ աղջկան
հետ ամուսնանամ, կամ պէտք է որ երկօքս միասին վաճառ-
տուինք այստեղէն: Եթէ տեսնեմ, անցիր դործիդ գլուխը,
եւ ալ ներս երթամ Անժէլիքին քով (ձախէն կ'ելլէ):

ԺԱ. ՏԵՍԻԼ

ԺՈՂԷՖ (Առանձին)

Ժողէֆ. — Խեղճ Անժէլիք, ո՛վ գիտէ այս փոփոխու-
թիւնը տեսածին պէս որքա՛ն պիտի տխրի... Շիտակը դե-
րերու այս փոփոխութիւնը իմ ալ սիրտս կտարեց... Գուցէ
խեղճ աղջիկը բնաւ չնկատէ և մեր պարոն Նուրիսոնը զիս

կարծելով, շարունակէ խենթի պէս սիրել... Հետաքրքիր է
գիտնալ, արդեօք սկսա՞ն սիրաբանութեան... (պոռի մը
վրայ կը բարձրանայ եւ կը սկսի ներսը դիտել): Տէ՛ր ողոր-
մեա, բան մը չերեւար կոր աչքիս, արդեօք բարկութենէս
տեսողութիւնս խանգարուեցաւ... Համբուրթիւն, դժբախտ
Ժողէֆ, դ՛նա առ այժմ ապակիները սրբէ, ո՛վ գիտէ, գուցէ
բախտը նորէն ժպտի քեզի... (կը բարձրանայ սանդուխին
վրայ եւ կը սկսի ապակիները սրբել):

ԺԲ. ՏԵՍԻԼ

ԺՈՂԷՖ, ԳԱՆԱՇԱՐ

Գանաւար. — (Կը մտնէ՝ տուանց Ժողէֆը նկատելու) Կար-
ծեմ աղջիկս բաւական երկար ժամանակ առանձին ձգեցի այդ
պարոնին հետ: Ա՛լ կը բաւէ. առանց դրամօժիտի առնելուն
համար ասկէ աւելի թոյլտուութիւն չեմ կրնար ընել: (Տես-
նելով Ժողէֆը) Այս ապուշ արարածն ալ չկրցաւ վերջա-
ցնել սա ապակիները:

Ժողէֆ. — (Մեկուսի) Ի՞նչ, ապուշ ըսաւ, կ'երեւայ
զիս պարոնիս նմանցուց:

Գանաւար. — Բայց պէտք է խոստովանիլ, որ շատ աշ-
խատասէր և վստահելի ծառայ մըն է: (Ժողէֆին) Ժողէֆ,
իմ բացակայութեան միջոցին ոեւէ մէկը չեկա՞ւ:

Ժողէֆ. — (Անհոռոցի կերպով ձայնը կեղծելով) Ո՛չ,
պարոն, ոչ ոք եկաւ:

Գանաւար. — Այդ ի՞նչ տարօրինակ ձայն է, պա՞ղ ես
առած ի՞նչ է:

Ժողէֆ. — Ընդհակառակը, պարոն, շատ ուժեղ տաքու-
թիւն մը եկած է վրաս...

Գանաւար. — Թերեւս հարբուիս եղած ես: Այդ անպի-
տան հարբուիք օձիքնիս ձգած չունի որ... (Նայելով գի-
նիի շիշին) Այս ի՞նչ է, վա՛յ անպիտան տղայ, սա հին բը-
նաւորութիւնդ կ'երեւայ պիտի չմոռնաս, մինչև որ գինիիդ
կէսը չխմես, չես կրնար հանգստանալ:

Ժողովի.— Բայց ներեցէք, կը սխալիք:

Գանաւար.— Մի՛ ուրանար, ամէն օրուան կերած ապուրդ է:

Ժողովի.— (Մեկուսի) Հը՞, մեր պարոնին յանցանքները կամաց կամաց բացուիլ սկսան:

Գանաւար.— Մարդ Աստուծոյ, քեզի հետ կը խօսիմ կոր, ինչո՞ւ ասդին չես դառնար և չես պատասխաներ:

Ժողովի.— (Դողալով) Դա... դա... դառնալը բան մը չէ, բայց դո՞... դո՞... գործ ունիմ, պէտք է սա աղակիները վերջացնեմ:

Գանաւար.— Ի՞նչ տարօրինակ կենդանի ես դուն, անպիտան, (կ'երթայ ականջէն կը բռնէ եւ վար կը բերէ հոս եկուր տեսնեմ, (յանկարձ տեսնելով որ փեսան է) աս ի՞նչ է, ասիկա մեր փեսան է... աս ի՞նչ վիճակ է, փեսա, դուն այդտեղուանքը ի՞նչ գործ ունիս, տէր ողորմեա... Ինծի նայէ, բարեկամ, դրամօթիտ առնես կամ չառնես, հայրերը մէկ գլխաւոր մտահոգութիւն կ'ունենան, իրենց աղջկան երջանկութիւնը: Ես պատուհանները սրբել տալու համար չէր որ աղջիկս տուի քեզի. ես կ'ազնւում որ աղջիկս երջանիկ ընես, դուն առաջին օրէն ապակիները սրբելով սկսար, ատիկա աղջկանս գործին չի գար, գիտցած ըլլաս:

Ժողովի.— (Մեկուսի) Աստուած իմ, ես հիմա այս մարդուն ի՞նչ պէտք է պատասխանեմ: (Բարձր) Ինծի նայեցէք ինծի, խելքերնիդ գլուխնիդ հաւաքեցէք, ես ձեր փեսան չեմ, կարծեմ թէ գէշ երազ մը կը տեսնէք...

Գանաւար.— Երա՞զ կը տեսնամ կոր... (Մեկուսի) Խենթեցա՞մ է արդեօք... Տարօրինակ բան, մեր տունը եկողները բոլորն ալ խելքերնին փախցնել կը սկսին կոր... խելք հասնելիք բան չէ որ, քիչ մը առաջ փեսաս էր այս մարդը...

Ժողովի.— Փեսա՞ն ո՛ւրտեղէն հանեցիք, ես ձեր սպասաւորը չե՞մ:

Գանաւար.— Ինծի նայէ, կատակի ժամանակ չէ. թէ ես կատակասէր մարդ եմ, բայց ամէն բան իր սահմանը

ունի... Դէ՛, դէ՛, շատ մի՛ խօսիր, գնա տա զգեստներդ փոխէ, որպէսզի աղջկանս քովը երթանք:

Ժողովի.— Այդ ձեր ըսածը անկարելի բան է, Դուք ծանօթ էք Պատմական Օրինագիրքի 22.938րդ և 33.340րդ յօդուածներուն: Անանկ բան չկայ, ձեր փեսան ներսն է, ձեր աղջկան քով:

Գանաւար.— Չըլլար, չըլլար, քանի որ նշանածը զուք էք, ձեզմէ զատ ոչ ոք իրաւունք ունի աղջկանս հետ սիրաբանելու:

Ժողովի.— Ի՞նչպէս թէ իրաւունք չունի, գացէք և ձեր աչքերովը տեսէք:

Գանաւար.— Ո՞ւր է, ցոյց տուր տեսնեմ:

Ժողովի.— Սանկ մէյ մը աչքերնիդ այն կողմը դարձուցէք, պիտի տեսնէք:

Գանաւար.— Ո՛չ, չի կրնար ըլլալ, չեմ հաւատար:

Ժողովի.— Նայեցէք և տեսէք թէ ի՞նչեր կը պատահին կոր հոն... այստեղ ամէն մարդ պատիւ ունի, գիացած եղէք:

Գանաւար.— Զարմանալի բան, քանի որ փեսաս հոս է, աղջկանս հետ սիրաբանողը ո՞վ կրնայ ըլլալ. անգամ մը նայինք: (Կը նայի ներս) Վա՛յ անպիտան, ճիշտ է, այնտեղ մարդ մը, փեսայիս հագուստները հագած, աղջկանս փաթթուած, կը խնդան, կը խօսին և կը համ... օհօ՛, օհօ՛... վա՛յ անպիտաններ, գործը եփեր են... Լա՛ւ, բայց քանի որ փեսաս հոս է, այդ մարդը ի՞նչ գործ ունի աղջկանս քով: Արդեօք աղջիկս երկո՞ւ փեսայ ունի, Սպասէ մէյ մը սա մարդուն երեսը տեսնեմ... Ան ի՞նչ է. այդ մարդը Ժողովին է, իմ ծառաս, փեսայիս հագուստները հագած, աղջիկս գլխէ հանելու կ'աշխատի կոր... Վա՛յ սրիկայ վա՛յ, իմ բացակայութենէս օգտուելով, այդ տեսակ ոճիւր մը գործել... Ես հիմա անիկա մինչև զոխք կը զրկեմ (կ'ուզէ ներս երթալ, Ժողով արգելի կ'ըլլայ):

Ժողովի.— Շատ կ'աղաչեմ, պարոն, հանդարտեցէք:

Գանաւար.— Զգէ՛, ես կ'ազնւում որ այս խայտառակութիւնը վերջ գտնէ (ներս գացած պահուց, կը մտնէ նուրիպոն եւ Անժիլիֆ):

ԺԳ. ՏԵՍԻԼ

ՆՈՒՐԻՍՈՆ, ԱՆԺԷԼԻՔ, ԳԱՆԱՇԱՐ, ԺՈԶԷՖ

Նուրիսոն.— (Անժեղիֆին) Այո՛, օրիորդ, այնքան մեծ երջանկութիւն մը պարգեւեցիք ինձի, որ մինչև կեանքիս վերջը ձեզ երախտապարտ պիտի մնամ:

Անժեղիֆ.— Յարգելի պարոն, այս երջանկութիւնը գլխաւորաբար կը պարտինք հայրիկիս և պէտք է անոր յայտնենք մեր երախտագիտութիւնը:

Գանաւար.— Դուռն հոս եկուր տեսնեմ, անպիտան աղջիկ, Դուռն ի՞նչ հաճարձակութեամբ կը մերժես Նուրիսոնի պէս ազնուական անձնաւորութիւն մը և կ'երթաս ասանկ հասարակ, խեղճ ու կրակ սպասաւոր մը կ'ընտրես, ամօթ չէ՞ քեզի:

Անժեղիֆ.— Բայց, սիրելի հայրիկս, ինչե՞ր կ'ըսէք, ես ձեր ընտրած ամուսինը կրնամ մերժել, ես իմ սէրս միայն անոր տուած եմ, ես Շարլ Նուրիսոնէն զատ ոչ մէկը կրնամ սիրել:

Ժոզեֆ.— (Մեկուսի) Ա՛խ, անգութ աղջիկ, աչքերուդ այդ բոցերն էին, որ վառեցին իմ սիրտս:

Գանաւար.— Ի սէր Աստուծոյ, վերջ տուէք այդ կատակներուն, ես ձեր խաղալիքը չեմ... Սանկ անկեղծօրէն ըսէք ինձի, ձեր երկուքէն ո՞րն է իմ փեսաս, այստեղ Շարլ Նուրիսոնը ո՞վ է:

Անժեղիֆ.— Ահա՛ Շարլ Նուրիսոնը, իմ միակ սիրած մարդը, որուն հետ այսօր պիտի ամուսնանամ ձեր փափաքին գոհացում տալու համար:

Գանաւար.— Լաւ, բայց չէ՛ որ այս մարդուն հետ պիտի ամուսնանայիր, ես չեմ կրնար երկու փեսայ ունենալ:

Անժեղիֆ.— Ո՛չ, հայրիկ, ես Շարլ Նուրիսոնին հետ պիտի ամուսնանամ, ձեր ցանկութիւնն ալ այդ չէ՞ր:

Գանաւար.— Ուրեմն այս մարդը ո՞վ է:

Անժեղիֆ.— Ո՞վ պիտի ըլլայ, մեր ծառան՝ Ժոզեֆը:

Գանաւար.— Կա՛մ իմ խելքս գլուխս չէ, կամ ձերը...

Նուրիսոն.— Այո, այո, անիկա ձեր աշխատասէր ծառան, Ժոզեֆն է:

Ժոզեֆ.— Անշուշտ, պարոն, ձեր ծառան Ժոզեֆը, որ քիչ մը առաջ ձեր «միմի»ն պատրաստեց:

Գանաւար.— (Յարգելի մը արքնալու պէս) Այո, այո, քիչ մը առաջ «միմի»ն պատրաստողը ան էր, կարծես թէ սկսայ կամաց կամաց վերյիշել:

Նուրիսոն.— Նոյն իսկ այս առաւօտ ձեր վերարկուն խողանակած պահուն, գետնէն հոտաւէտ նամակ մը գտած և իմ կարծելով ինձի յանձնող ձեր հաւատարիմ ծառան է այդ մարդը:

Գանաւար.— Հէ՞, ի՞նչ նամակ. (Մեկուսի) Արդեօք աղջկանս առջև դադարեցնե՞րս մէջտե՞ղ պիտի ելլեն:

Նուրիսոն.— (Մօտենալով Գանաւարին. ցած) Կնոջ մը ստորագրութեամբ գեղեցիկ նամակ մը... ահա, տեսէք, (Նամակը ցոյց կու տայ):

Գանաւար.— Տուէք տեսնեմ սա նամակը:

Նուրիսոն.— (Գանաւարին, ցած) Անանկ բան չկայ, նախ դուք ձեր վերջնական խոստումը տուէք... նամակը դիւրին է:

Գանաւար.— (Մեկուսի) Վայ անպիտան, խայտառակութիւնը կրնայ մէջտեղ ելլել, խնդիր չհանած սա հարցը փակենք: (Բարձր) Այո, այո, իրաւունք ունիք, դուք էք Նուրիսոնը և քանի որ երեքդ ալ վկայ էք այդ բանին, ես ի՞նչ կրնամ ընել. ձայն բազմաց ձայն, Աստուծոյ, Հիմայ վստահ եմ որ (Նուրիսոնը ցոյց տալով) դուք իմ ծառաս էք (Ժոզեֆը ցոյց տալով) դուք ալ փեսաս էք... Ոչ, ոչ, սխալեցայ: (Նուրիսոնին. ցած) Տուր սա նամակը:

Նուրիսոն.— Կատարեցէք ձեր պարտականութիւնը:

Գանաւար.— Այո, այո, դուք իմ փեսաս էք միւսն ալ ծառաս է, բայց վստահ ըլլալու համար, կուգեմ հարցում մը ընել ձեզի, եթէ ճիշտ պատասխանէք...

Նուրիսոն.— Լա՛ւ, հարցուցէք:

Գանաւար.— Ի՞նչ դրութեան մէջ են ձեր կենդանիները:

Նուրիսուն . — Շատ լաւ վիճակի մէջ են : Դեռ երէկ մեր էշերէն մէկը երկւորեալ մը ունեցաւ :

Գանաւար . — Հա՛, քանի որ իշուն պատմութիւնը ճիշտ ըսիք, կը նշանակէ զո՛ւք էք Շարլ Նուրիսունը : Աղջիկս ձեզի տուի : (Յած. Նուրիսունին) Է՛, ալ սա նամակը տուէք :

Նուրիսուն . — (Նամակը տալով) Առէք, սիրելի աներհայրս :

Գանաւար . — Ուրեմն եկէք իմ հայրական պարտակա-նութիւնս կատարելու համար ձեզի միացնեմ : Սա ձեռքդ տուր տեսնեմ, աղջիկս, (Անժեկի՛ք ձեռքը կը տա : Քաշելով ժողկէֆի ձեռքը) : Դուն ալ տուր ձեռքդ, քփեսաս . Աստուած ձեզի երջան...

Նուրիսուն . — Այդ ինչ է, աներհայր, նորէն սխալեցաք :

Գանաւար . — Ախ իրաւ, տեսա՞ր, քիչ մնաց մեծ սխալ մը պիտի գործէի : Տուր սա ձեռքդ : (Երկու ձեռքերը միայցրնելով) Թող Աստուած երջանկութիւն պարգեւէ ձեզի :

Նուրիսուն . — (Մեկուսի) Չէ, կարծեմ ամուսնանալէս յետոյ պէտք է աներհօրմէս հեռու ապրիմ, այդ անմիտ ձերուկը բոլոր պատահած տղամարդիկը իրեն փեսան կարծելու հիւանդութիւնը ունի կարծեմ : Ասիկա լաւ խրատ մը եղաւ ինծի :

Ժողկէֆ . — (Նուրիսունին ցած,) Ինծի ալ խրատ մը եղաւ, ալ ասկէ վերջը ուրիշի հաշուոյն սիրաբանութիւն չեմ ընելու. սիրտս սկսեւ էր տաքնալ, մէյ մըն ալ, հօփ, եկան ու ձեռքէս առին սիրածս :

Գանաւար . — (Որ մինչ այդ երկու բաժակ գինի լեցուցած էր, կը մօտեցայ եւ մէկ բաժակը կը տա Անժեկի՛քին, յետ-ժողկէֆին քեւեմ փաշելով) Եկուր տեսնեմ, քփեսաս, առ սա դաւաթը և աղջկանս հետ ձեր առաջին գինին խմեցէք տեսնեմ :

Նուրիսուն . — Այդ ինչ է, աներհայր, նորէն սխալեցաք :

Գանաւար . — Հա, իրաւ որ զարմանալի է, նորէն սը-խալեցանք, բայց յանցաւորը այս ապուշն է... տխմար,

ինչո՞ւ ոտքի տակ կը պտտիս, դուն ո՞վ ես որ, իմ փեսաս ան է, աչքդ բաց, անքան անասուն, որպէսզի ուրիշ ան-դամ չսխալիս : (Գինիի բաժակ մը առնելով, կը մօտեցայ ժողկէֆին) Կենացդ, քփեսաս...

Նուրիսուն . — Ի՞նչ, նորէն :

Գանաւար . — (Վազելով անոր մօտ) Ոչ, ոչ, անոր չէ, ձեր կենացը : Է՛, դաւակներս, երջանիկ ըլլա՛ք, մէկ բարձի վրայ ձերանաք :

Ժողկէֆ . — (Մեկուսի) Ես ալ կարծեմ չոր բարձի վրայ պիտի ձերանամ :

ՎԵՐՋ

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0224786

